

АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

**ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ТЕСТІВ
ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Київ – 2006

УДК 371.14:378.146.1
ББК 74.580.832.84

Рецензенти:

Аніщенко О.В., кандидат пед. наук, старший наук. співробітник Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України

Старченко К.М., кандидат пед. наук, доцент ЦПППО АПН України

Технологія розробки тестів для педагогічних працівників (методичні рекомендації) /Укл. В.Ю.Наумова. – К., 2006

У методичних рекомендаціях йдеться про принципи побудови та різновиди тестових завдань для тестів спеціальних здібностей та досягнень.

Для викладачів ВНЗ та спеціалістів, які працюють над розробкою тестів та застосовують їх у практичній діяльності.

©Наумова В.Ю., 2006
©ЦПППО АПН України, 2006

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ.	
СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ БАЗОВИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ.	
Тестові завдання закритої форми.	
▪ <i>Альтернативні тестові завдання.</i>	
▪ <i>Тестові завдання з множинним вибором.</i>	
▪ <i>Тестові завдання, що побудовані за принципом</i>	
<i>відновлення відповідності.</i>	
▪ <i>Тестові запитання на відтворення правильної</i>	
<i>послідовності (комбінації).</i>	
Тестові завдання відкритої форми.	
Ситуаційний тест.	
ТЕХНОЛОГІЯ КОНСТРУЮВАННЯ ТЕСТУ.	
ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТУВАННЯ.	
АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕСТУВАННЯ.	
ГЛОСАРІЙ.	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА	
РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.	

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

В системі роботи методиста діагностика займає одне з найважливіших місць. Основне призначення діагностики рівня професійної компетентності педагогічних працівників полягає у наданні необхідної допомоги вчителям у професійному зростанні, сприяє активізації самооцінки їх власної діяльності.

Засоби діагностики професійної компетентності педагогічних працівників базуються на використанні технології тестового контролю, що включає такі технологічні етапи:

- створення системи базових тестових завдань;
- конструювання тесту з базових тестових завдань;
- проведення тестування;
- аналіз результатів тестування.

Створення системи базових тестових завдань є вирішальним моментом при конструюванні ефективних тестів. Тому питання щодо технології розробки тестових завдань є дуже важливим.

Базові тестові завдання за *формою (форматом)* поділяються на (рис.1):

- завдання закритої форми із запропонованими відповідями (від двох до п'яти), з яких обирають одну правильну;
- завдання відкритої форми з вільно конструйованими відповідями;
- завдання-ситуації (ситуаційний тест, прикладом якого можуть бути педагогічні задачі).

Рис. 1. Форми тестових завдань

СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ БАЗОВИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестові завдання закритої форми

Під час конструювання тестів для діагностування знань, досягнень та спеціальних здібностей, зокрема педагогічних, найчастіше використовуються завдання закритої форми.

Усі тестові завдання закритої форми складаються з трьох обов'язкових компонентів:

- інструкції з їх виконання;
- запитальної (змістовної) частини;
- кількох варіантів відповідей (не більше п'яти).

Існують загальноприйняті правила [4; 5; 9], які допомагають правильно формулювати завдання з кількома варіантами відповідей:

- інструкції мають бути простими, зрозумілими та стислими (наприклад, виберіть правильну відповідь, натисніть клавішу з номером правильної відповіді, встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв тощо);

- запитальна (змістовна) частина тестового завдання формулюється, як правило, у стверджувальній формі, стисло, без подвійного тлумачення, тобто настільки просто, наскільки це можливо для точного розуміння завдання; в неї включається лише те, що є необхідним для чіткого розуміння запитання;

- варіанти відповідей мають бути настільки стислими, наскільки це можливо;

- усі дистрактори (неправильні варіанти відповідей) повинні бути правдоподібними, „схожими” на правильну відповідь;

- тільки один варіант із запропонованих має бути правильним;

- відповідь на одне запитання не повинна давати ключ до відповідей на інші запитання. Це означає, що дистрактори з одного завдання, як правило, не використовуються в переліку інших;

- не бажано тестувати тривіальне (загальновідоме) з огляду на простоту та очевидність його виявлення;

– використання висловлювань „жоден з перерахованих”, „правильна відповідь відсутня” як дистракторів можливо лише тоді, коли існує однозначно правильна відповідь, яка не представлена серед дистракторів;

– використання висловлювань „усі перераховані”, „усі відповіді правильні” як дистракторів може свідчити про наявність невизначеності у формулюванні тестового завдання.

Як зазначалося вище, тестові завдання закритої форми найчастіше використовуються в педагогічному діагностуванні. Вони розрізняються за принципом побудови відповідей та поділяються на альтернативні тестові завдання, тестові завдання з множинним вибором, завдання на відновлення відповідності та на відтворення правильної послідовності (рис.2).

Рис. 2. Принципи побудови та види тестових завдань закритої форми

▪ *Альтернативні тестові завдання* містять твердження, яке той, хто тестується, повинен оцінити як правильне чи помилкове. Такі завдання передбачають наявність двох варіантів відповіді типу „так – ні”, „правильно – неправильно” тощо. Проте використання таких завдань у тестах досягнень та спеціальних здібностей має бути обмеженим. Оскільки, по-перше, існує п'ятдесятивідсоткова вірогідність угадування (розпізнавання) правильної відповіді, а, по-друге, те, що безперечно правильне або хибне, може бути тривіальним. Тож, як правило, такі завдання використовують для детальної перевірки правильності вибору або прийняття рішення.

ПРИКЛАД.

ОБЕРІТЬ ПРАВИЛЬНУ ВІДПОВІДЬ:

1. Чи тотожні поняття „педагогічна майстерність” та „педагогічна компетентність”

А: так

Б: ні

2. Твердження, що акмеологія – це одна з педагогічних наук, яка займається дослідженням проблем освіти, самоосвіти і виховання дорослих

А: правильне

Б: неправильне

▪ *Тестові завдання з множинним вибором* передбачають мінімум три можливі відповіді (але не більше п'яти), серед яких правильною є лише одна. Завдання такого типу доцільно використовувати у тих випадках, коли необхідно перевірити вміння правильно відтворювати одержані знання. Вважається, що ця форма завдань є найбільш доцільною для різноманітних відомостей із спеціальних предметів [5, с.64]. При конструюванні тестів педагогічного контролю таких завдань буде більшість.

При розробці завдань з множинним вибором необхідно особливу увагу звернути на добір дистракторів.

У свою чергу, завдання з множинним вибором поділяються на різні види, відповідно до принципу добору правильних та правдоподібних відповідей. Розглянемо їх детальніше.

▪ Тестові завдання з *простим множинним вибором*, відповідь яких будується за принципом *класифікації*, є проміжною між альтернативними тестовими завданнями та тестовими завданнями з множинним вибором. Такі завдання доцільно використовувати тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей дорівнює двом, але відповідь більш складна ніж відповідь типу „так – ні”, „правильно – неправильно” (наприклад, у завданнях з математики, хімії таких може бути більшість).

ПРИКЛАД.

3. Розвиток людини як цілісної особистості протягом усього життя в процесі засвоєння та відтворення системи суспільних зв'язків

А: онтогенез

Б: соціалізація

▪ Тестові завдання з *множинним вибором*, при побудові відповіді яких використовується принцип *класифікації*, доцільно використовувати для перевірки умінь вільного орієнтування у групі схожих понять, явищ, процесів тощо [9, с.88].

ПРИКЛАД.

4. Яке з наведених дидактичних понять належить до форм організації навчання

А: бесіда

Б: урок

В: інструктування

5. Які з наведених методів навчання відповідають класифікації методів за характером пізнавальної діяльності учнів

А: наочні

Б: практичні

В: репродуктивні

Г: дослідницькі

▪ Тестові завдання, у відповідях яких застосовано принцип *кумуляції*, доцільно використовувати для перевірки повноти знань та умінь.

Запитальна частина таких завдань переважно має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, найбільш правильною, найбільш повною, такою, що частіше зустрічається.

У зв'язку з цим, у запитальній частині завдань рекомендується використовувати вирази типу „як правило”, „звичайно”, „найбільш часто”, „головна причина”, „найчастіше”, „частіше над усе” тощо.

ПРИКЛАД.

6. Серед комплексу властивостей особистості оберіть ті, що притаманні педагогічній майстерності

А: гуманістична спрямованість

Б: гуманістична спрямованість і професійна компетентність

В: гуманістична спрямованість, професійна компетентність та педагогічні здібності

Г: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності та педагогічна техніка

▪ Для перевірки знань та вмінь використовуються також тестові завдання, де відповіді побудовані за принципом *циклічності*.

ПРИКЛАД.

7. Визначте основні форми профорієнтаційної роботи з молодшими школярами

А: екскурсії на виробництво та інструктаж

Б: інструктаж і профінформація на уроках

В: профінформація на уроках та екскурсії на виробництво

8. У педагогічній взаємодії розрізняють такі стилі керівництва вчителя

А: класичний та демократичний

Б: демократичний та ліберальний

В: ліберальний та класичний

При складанні тестових завдань з множинним вибором можливе поєднання усіх зазначених вище принципів.

ПРИКЛАД.

9. Головним у визначенні змісту методичної роботи є

А: нормативні документи про освіту

Б: рівень професійної компетентності кадрів

В: нормативні документи про освіту та рівень професійної компетентності кадрів

У першій та другій відповідях використовується *принцип класифікації*, у третій відповіді – *кумуляції*.

▪ *Тестові завдання, що побудовані за принципом відновлення відповідності*, являють собою модифікацію тестових завдань з множинним вибором і поділяються на такі види:

- тестові завдання на відповідність частин (на асоціативні зв'язки);
- тестові завдання з множинними відповідями „правильно-неправильно”.

Завдання подаються у вигляді двох чи більше колонок (списків) слів, фраз, графічних зображень, цифрових або літерних позначень тощо. Кожний елемент у відповідній колонці нумерується цифрою або літерою. Тому, хто тестується, необхідно визначити відповідність елементів, розміщених у різних колонках (списках), тобто вибрати ті, що пов'язані один з одним. Інструкція повинна чітко вказувати на принцип добору відповідей, а також на можливість використання відповіді один або кілька разів.

Для тестування детальної інформації таким завданням можна надавати перевагу перед альтернативними за умови, що запитання дає можливість скласти відповідні списки [5, с.78].

▪ Тестові завдання *на відповідність частин (на асоціативні зв'язки)* дають можливість установити знання термінології, фактів, взаємозв'язків, позначень, методик тощо. Такі завдання найкращим чином підходять для виявлення фактичної інформації. Тому, хто тестується, пропонується встановити відповідність між елементами двох списків. Так, якщо ми хочемо виявити знання вчителя про авторів педагогічних систем (методик, ідей), один список повинен містити прізвища авторів, а другий – стисло характеристику системи (зміст методики тощо), і між ними має бути встановлена правильна відповідність.

При складанні таких завдань слід дотримуватись певних правил, а саме:

1. Перелік елементів у першій колонці повинен складатися з однорідних елементів, кількість яких може бути будь-якою, але доцільно не більше п'яти.
2. Список, з якого вибирають відповідь, має бути довшим за список запитань. Різна кількість елементів у кожній колонці зменшує вірогідність випадкового вгадування правильної відповіді. Наприклад, якщо людина знає

чотири з п'яти відповідей в однакових за довжиною списках, то п'ята обов'язково буде правильною.

3. Відповіді рекомендується розміщувати у логічній, алфавітній, цифровій або хронологічній послідовності.

ПРИКЛАД.

**ВСТАНОВІТЬ ВІДПОВІДНІСТЬ У ВИГЛЯДІ
КОМБІНАЦІЇ ЦИФР І БУКВ:**

10. Встановіть відповідність між педагогічним поняттям та його визначенням

Поняття

1: акмеологія

2: андрагогіка

3: аксіологія

Визначення

А: наука про навчання та виховання людини

Б: галузь науково-практичного знання про шляхи досягнення професіоналізму в праці педагога

В: наука, яка займається дослідженням проблем освіти, самоосвіти й виховання дорослих

Г: наука про цінності, теорія цінностей

1.....; 2.....; 3.....

▪ Тестові завдання, побудовані за принципом запитань з множинними відповідями „правильно-неправильно” використовуються в ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними (на відміну від тестових завдань, побудованих за принципом кумуляції з однією найповнішою відповіддю) і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоноване запитання існує декілька правильних відповідей. У такому разі вважається, що тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

В інструкції до виконання тестового завдання обов'язково наводиться правило вибору відповіді (наприклад: *виберіть літеру В, якщо правильне тільки 1 і 4; виберіть літеру Г, якщо правильне тільки 1, 3 і 4* тощо). Завдання цього типу містять запитальну частину, до якої, як правило, пропонуються чотири пронумеровані відповіді. Запитальна основа може подаватися у формі твердження, фрагментів тексту, ілюстрацій тощо. На кожне запитання або незакінчене твердження одна, декілька або всі відповіді мають бути правильними.

ПРИКЛАД.

Оберіть літеру:

А, якщо правильне тільки 2	Б, якщо правильне тільки 2 і 3	В, якщо правильне тільки 2 і 4	Г, якщо правильне тільки 2,3, 4	Д, якщо усе правильно
---	---	---	--	------------------------------------

11. Серед комплексу властивостей особистості оберіть ті, що притаманні педагогічній майстерності

- 1: гуманістична спрямованість
- 2: професійна компетентність
- 3: педагогічні здібності
- 4: педагогічна техніка

12. Які з наведених дидактичних понять належать до форм організації навчання

- 1: бесіда
- 2: урок
- 3: екскурсія
- 4: лекція

▪ **Тестові запитання на відтворення правильної послідовності (комбінації)** потребують переструктурування даних або елементів будь-якої комбінації. Використання таких завдань доцільне у разі тестування умінь та знань правильної послідовності дій (нормативної діяльності), алгоритмів діяльності, послідовностей, технологічних прийомів тощо. Можливе також їх використання при тестуванні знань загальноприйнятих формулювань визначень, правил, законів, фрагментів нормативних документів.

Такі тестові завдання використовують, як правило, у вигляді уявної моделі послідовних дій, етапів, уявного тренажера тощо. Той, хто тестується, повинен проставити правильні порядкові номери компонентів дій чи етапів, розташованих у вільному порядку. За необхідності, завдання можна супроводити певною назвою, а також визначити початок запропонованої послідовності.

ПРИКЛАД.

**ВСТАНОВІТЬ ПРАВИЛЬНУ ПОСЛІДОВНІСТЬ ЕТАПІВ,
ВПИСАВШИ БІЛЯ ЦИФРИ ВІДПОВІДНУ ЛІТЕРУ:**

13. Система самовиховання вчителя включає такі етапи

А: планування роботи над собою

Б: реалізація програми

В: самопізнання

Г: контроль

1.....; 2.....; 3.....; 4.....

Існує інший варіант запису таких завдань. Виконуючи це завдання, слухач вписує в порожні клітинки правильну нумерацію етапів.

ПРИКЛАД.

ВСТАНОВІТЬ ПРАВИЛЬНУ ПОСЛІДОВНІСТЬ ЕТАПІВ,

ПОДАВШИ НУМЕРАЦІЮ ЦИФРАМИ (від 1 до 5):

14. Логіка розв'язання педагогічних задач (алгоритм за Н.Кузьміною)

передбачає таку послідовність

– розроблення проекту розв'язання педагогічної задачі

– аналіз педагогічної ситуації

– усвідомлення проблеми і формулювання задачі

– аналіз результату

– практична реалізація запланованого рішення

Тестові завдання відкритої форми

Тестові завдання відкритої форми є завданнями без запропонованих варіантів відповідей, тобто передбачають вільні відповіді тих, хто тестується, і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо. Вони складаються з інструкції з їх виконання та запитальної (змістовної) частини.

За змістом тестове завдання відкритої форми являє собою твердження з невідомою змінною. Конструювання таких завдань рекомендується розпочинати з постановки запитання:

– Дайте визначення педагогіки як науки.

Далі формулюється повна і правильна відповідь таким чином, щоб ключове слово (у даному випадку – *наука*), було на початку відповіді, а навчальний елемент, знання якого має бути перевірене, у кінці:

– *Наука про навчання та виховання людини називається педагогікою.*

З правильної відповіді вилучається відповідний навчальний елемент (у даному випадку термін – *педагогіка*) і тестове завдання готове.

ПРИКЛАД.

ДОПОВНІТЬ ТВЕРДЖЕННЯ, ВПИСАВШИ ПОТРІБНЕ СЛОВО
У ВІДПОВІДНОМУ ВІДМІНКУ:

15. Наука про навчання та виховання людини називається

Ситуаційний тест

Ситуаційний тест – це цілеспрямований набір тестових завдань, призначених для розв’язання проблемних ситуацій, що притаманні професійній діяльності. Кількість та форми тестових завдань у такому тесті можуть бути досить різноманітними. Порядок розміщення тестових завдань у ситуаційному тесті може визначатися діями, який той, хто тестується, повинен здійснювати для розв’язання проблемної ситуації.

Ситуаційний тест доцільно використовувати при діалогічній діагностиці ступеня засвоєння способів діяльності щодо розв’язання типових задач професійної діяльності. Той, хто тестується, виконує завдання за власним баченням.

ПРИКЛАД (завдання на перевірку вміння розробляти план початку уроку з орієнтацією на спілкування [10, с.347]).

16. Уявіть, що вам потрібно провести урок у таких ситуаціях:

А. В середині навчального року вас призначили викладати в класі замість учителя, який пішов зі школи. Учні любили вчителя. Це ваш перший урок у новому класі і перше знайомство з учнями.

Б. На перерві вас попросили провести урок з вашого предмета замість уроку вчителя, який захворів. Учні не встигли попередити про заміну.

1. Розробіть варіанти початку уроку з орієнтацією на умови кожної ситуації. Визначте психолого-педагогічні особливості ситуацій, що зумовлюють характер спілкування, поведінки вчителя.

2. Умотивуйте план режисури власної поведінки в класі.

ТЕХНОЛОГІЯ КОНСТРУЮВАННЯ ТЕСТУ

Є важливе питання, яке має з'ясувати для себе той, хто розробляє тестові завдання. Яку форму та вид завдання використовувати?

Краще за все спробувати сконструювати завдання кожного виду на одне і те саме запитання (див. приклади 6 та 11). Інколи це просто неможливо, бо прийнятним є лише той чи інший вид завдань. Вибір форми та виду тестового завдання залежить від навчального матеріалу і знань, що тестуються. Виберіть такий тип завдання, який вимірює запланований результат навчання найприйнятніше. Стандартним завданням, яке підходить до більшості видів навчального матеріалу та запитань, є тип завдань з множинним вибором.

Критерії для вибору завдань:

1. Зрозумілість. Оберіть ту форму завдання, яка, вірогідно, буде більш зрозумілою.

2. Надайте перевагу тій формі завдань, яка запобігає випадковому розпізнаванню правильних відповідей.

3. Компактність. Оберіть ту форму, в якій запитання формулюється найбільш стисло.

4. Стежте за тим, щоб форма завдання (варіанти відповідей, списки для відновлення відповідності) не розкривала відповіді на інші завдання.

5. Якщо завдання рівною мірою ефективні, оберіть той вид завдань, який найменше поданий у тесті.

6. Розробіть тестові завдання заздалегідь, щоб згодом їх можна було переглянути та за потреби модифікувати.

7. Розробіть більше тестових завдань, ніж це передбачено планом тесту. Це дасть змогу відкинути слабкі або недоречні завдання під час їх перегляду та спростити остаточний добір завдань відповідно до специфікації тесту.

Під час відбору завдань для тесту необхідно **особливу увагу звернути на такі моменти:**

по-перше, тест має містити таку кількість тестових завдань, що є достатньою для забезпечення відповідної точності методу вимірювання. В науковому дослідженні Пола Клайна доведено, що для забезпечення надійності тесту необхідно від 20 до 30 завдань [5, с.194]. Навіть при такій невеликій довжині тесту, як 10 завдань, точність оцінки надійності є досить великою [там само, с.37]. Визначальним є не кількість завдань, а їх характер (особливості) та призначення тесту. Тест має адекватно відображати ті знання та здібності, які перевіряються. Хоча не можна заперечувати, що надійність збільшується з довжиною тесту;

по-друге, часто джерелом помилок в тестах спеціальних здібностей і досягнень є втома, оскільки такі завдання вимагають зусиль з концентрації, зосередженості уваги. Тому довжина тесту в 20 – 30 завдань є оптимальною, а різноманітність форм та видів тестових завдань, можливо, зробить тест менш монотонним;

по-третьє, завдання в тесті необхідно розташовувати в порядку складності. Це робиться для запобігання випадків, коли той хто тестується надто багато часу витрачає на завдання, яке не може розв'язати і, таким чином, позбавляє себе можливості виконати інші завдання.

Форма подання тестових завдань, з яких складається тест, **повинна задовольняти певним рекомендаціям діагностів:**

– тестові завдання однакової форми мають супроводжуватись однією інструкцією з їх виконання. Це дає можливість „пристосуватися” до даного виду завдань, а, відповідно, достатньо розуміння однієї інструкції для кількох завдань тесту. При зміні форми тестових завдань подається відповідна нова інструкція;

– текст інструкції повинен відрізнятися від основного тексту іншим шрифтом або активним кольором та відокремлюватися від тестових завдань двокрапкою;

– тестові завдання нумеруються арабськими цифрами, нумерація тестових завдань різної форми наскрізна по всій довжині тесту;

– тестові завдання можуть містити формули, графічні зображення тощо;

– запитальна частина тестового завдання виділяється великими літерами, курсивом або активним кольором;

– запитальна частина тестових завдань та можливі відповіді не відокремлюються будь-яким знаком;

– елементи відповіді мають окрему індексацію, як правило, буквену;

– відповіді розташовуються під запитальною частиною симетрично.

Під час конструювання тестів необхідно враховувати, що в основу їх класифікації покладені різні ознаки (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація тестів

№ п/п	Класифікація тестів	Ознаки
1.	За цілями	– з елементами навчання; – виключно контрольні.
2.	За видами діагностування	– вхідне (стартове); – поточне (тематичне); – вихідне (фінішне).
3.	За функціями перевірки	– констатуючі; – діагностуючі; – прогнозуючі.
4.	За рівнем уніфікованості	– стандартизовані; * – нестандартизовані.
5.	За співвідношенням із нормами або критеріями	– орієнтовані на норму; ** – орієнтовані на критерій.
6.	За характером необхідних дій, які передбачають	– просте відтворення знань; – аналіз ознак поняття; – виконання певних дій (обчислення, зіставлення, логічного висновку тощо).

7.	За рівнем засвоєння	<ul style="list-style-type: none"> – тести I рівня – на впізнання, дізнання і розрізнення; – тести II рівня – відтворення інформації про об'єкт по пам'яті; – тести III рівня – розв'язання типових завдань; – тести IV рівня – творчого застосування здобутих знань.
8.	За формою тестових завдань	<ul style="list-style-type: none"> – з відкритими тестовими завданнями; – з закритими тестовими завданнями; – ситуаційні тести.
9.	За однорідністю тестових завдань у тесті	<ul style="list-style-type: none"> – тести однорідні, що складаються з тестових завдань одного виду; – тести неоднорідні.
10.	За видом	<ul style="list-style-type: none"> – словесні; – числові; – знакові; – зорово-просторові (схеми, таблиці, графіки, малюнки тощо).
11.	За формою тестування	<ul style="list-style-type: none"> – для групового тестування; – для індивідуального тестування.
12.	Щодо застосування технічних засобів	<ul style="list-style-type: none"> – безмашинні тести (з ручною обробкою результатів); – комп'ютерні тести.

* Стандартизованість тесту – це комплексна характеристика, яка визначається властивостями тесту, процедурами вимірювання та оцінювання, а також чіткою регламентацією у вигляді інструкцій стосовно характеристик усіх категорій вимірювання.

** Тести, орієнтовані на норму, базуються на тестовій стратегії “Мета досягнута”, “Мета не досягнута”. Вони передбачають порівняння результатів із певною нормою, що дає можливість застосовувати їх на заліках. Тести, орієнтовані на критерій, визначають індивідуальні результати та передбачають оцінювання їх зв'язку з насамперед встановленими критеріями.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТУВАННЯ

Технологія проведення тестування передбачає дотримання певних правил:

1. Інформаційна та психологічна підготовка педагогічних працівників до тестування (педагогічного діагностування). Це вимагає від методиста роз'яснення (можливо з ілюстрацією на простих прикладах) інструкцій вчителям до початку тестування. В результаті це має привести до того, що всі розуміють інструкції та ознайомлені з різновидами запропонованих завдань.

2. Додержання правил конфіденційності під час тиражування та поширення тестових брошур для діагностування (збереження ключа до тестових завдань в таємниці).

3. Уніфікація методик опрацювання результатів тестування.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕСТУВАННЯ

Однією з проблем об'єктивного тестування є розв'язання питання: виконаний чи невиконаний тест. У сучасній тестовій практиці використовують різні критерії (стандарти) підрахування результатів тестування. Проводити аналіз результатів тестування (педагогічного діагностування) можна за абсолютним критерієм (стандартом). Він означає, що існує мінімальна кількість тестових завдань, правильні відповіді на які дають можливість вважати, що тест виконаний. Показником кількості виконаних завдань у більшості випадків є правильні відповіді на 2/3 тестових завдань [9, с.104].

Найважливіші характеристики добре розробленої методики тестування – це валідність і надійність.

Як зазначає Гронлунд Норман Е., існують чинники, що підвищують валідність і надійність результатів оцінювання [4, с.42-43]. Деякі з найважливіших чинників представлені в табл. 2.

Чинники підвищення валідності та надійності результатів оцінювання

№ п/п	Чинники	Заходи, які слід вжити
1.	Чітко конкретизований перелік навчальних результатів	Визначте заплановані навчальні результати в термінах виконавських умінь
2.	Репрезентативна вибірка (певна кількість) чітко визначеного поля навчальних завдань	Підготуйте опис поля досягнень тих, хто тестується, які мають оцінюватися, а також вибірку пропонованих завдань
3.	Завдання, що співвідносяться з навчальними результатами, які треба виміряти	Доберіть оціночні тестові завдання до визначених у навчальних результатах конкретних виконавських умінь
4.	Завдання, які мають належний рівень складності	Доберіть оціночні тестові завдання за рівнем складності з урахуванням навчального завдання, здібностей тих, хто тестується, а також того, як будуть використані результати оцінювання
5.	Завдання, які дають змогу ефективно розрізняти успішних та неуспішних виконавців	Дотримуйтеся загальних принципів і конкретних правил підготовки тестових завдань, методик оцінювання та зважайте на чинники, які можуть викривити результати тестування
6.	Кількість завдань (довжина тесту) – достатня, щоб виміряти адекватну вибірку досягнень тих, хто тестується, та дати надійні результати	Якщо наявний для оцінювання час потребує обмеження кількості завдань, оцінюйте результати частіше та вивіряйте їх за допомогою інших даних
7.	Прийоми, які сприяють ефективній підготовці та застосуванню методик оцінювання тестування	Чітко формулюйте та застосовуйте прийоми, які полегшують адміністрування, винесення оцінок чи суджень

Валідність стосується відповідності, значущості та корисності конкретних висновків, зроблених за результатами оцінювання; ґрунтується на різних формах даних, пов'язаних зі змістом та критеріями, а також наслідками використання результатів оцінювання. Наслідки використання результатів тестування, як

позитивні, так і негативні, дуже важливі для оцінки валідності [4]. Проблема валідності виникає у процесі опрацювання й практичного застосування тесту, коли ставиться завдання встановити відповідність між ступенем вираженості властивості особистості, яка цікавить дослідника, і методом її вимірювання. Чим валідніший тест, тим краще відображається в ньому та якість (властивість), заради вимірювання якої він створювався [3, с.48].

Надійність дидактичного тесту – це ступінь відносної постійності і стабільності оцінок, що забезпечуються даним тестом під час повторних (через невеликі інтервали часу) тестувань одних і тих самих досліджуваних. Висока надійність становить необхідну (але недостатню) умову валідності дидактичного тесту [3, с.224].

ГЛОСАРІЙ

Валідність – один з основних критеріїв якості тесту. Тест називається валідним, якщо він вимірює те, до чого він призначений [5, с.25].

Дистрактори – неправильні варіанти відповідей „схожі” на правильну; правдоподібні варіанти відповідей, які повинні виглядати достатньо прийнятними як правильні [9, с.88].

Довжина тесту – це така кількість тестових завдань, що є достатньою для забезпечення відповідної точності методу вимірювання [9, с.100].

Коефіцієнт кореляції – показник ступеня взаємозалежності двох змінних [5, с.11].

Надійність – характеристика методики, що відображає точність психодіагностичних вимірювань, а також стійкість результатів тесту до дій сторонніх випадкових факторів [5, с.12]. Визначається через обчислення коефіцієнта кореляції між оцінками, одержаними при повторних тестуваннях [3, с.224].

Тест – система прийомів для випробування та оцінювання окремих психічних рис і властивостей людини; завдання стандартної форми, виконання

якого має виявити наявність певних знань, умінь і навичок, здібностей чи інших психологічних характеристик – інтересів, емоційних реакцій тощо [3, с.329].

Тест досягнень – тест, спрямований на оцінювання досягнутого рівня розвитку вмінь, навичок та знань [5, с.15].

Тест спеціальних здібностей – група тестів, призначених для вимірювання рівня розвитку окремих аспектів інтелекту та психомоторних функцій, у переважній більшості тих, що забезпечують ефективність у конкретних, достатньо вузьких галузях діяльності [5, с.16].

КЛЮЧ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестове завдання	1	2	3	4	5	6	7	8
Відповідь	Б	Б	Б	Б	Г	Г	В	Б

Тестове завдання	9	10	11	12	13
Відповідь	Б	1-Б; 2-В; 3-Г	Д	Г	1-В; 2-А; 3-Б; 4-Г

14:

3
1
2
5
4

15: педагогікою

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Булах І., Філончук І. Проблеми стандартизації і засоби педагогічної діагностики //Післядипломна освіта в Україні. – 2004. – №2. – С.90 – 93.
2. Гласс Дж., Стэнли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии. – М.: Прогресс, 1976. – 495с.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376с.
4. Гронлунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності: Практ. посіб.– К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”, 2005. – 312с.
5. Клайн П. Справочное руководство по конструированию тестов. Введение в психометрическое проектирование. – К.: „ПАН Лтд.”, 1994. – 283с.
6. Кулагин Б.В. Основы профессиональной психодиагностики. – Л.: Медицина, 1984. – 216с.
7. Налимов В.В. Теория эксперимента. – М.: Наука, 1971. – 208с.
8. Образцов П.И. Методы и методология психолого-педагогического исследования. – СПб.: Питер, 2004. – С.95 – 98.
9. Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою: Наказ Міністерства освіти України від 31.07.1998 р. №285.
10. Педагогічна майстерність: Підручник /Л.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін.; За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища шк., 2004. – 422с.
11. Скребец В.А. Психологическая диагностика: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 1999. – 120с.
12. Старченко К., Васильєва Г. Педагогічна діагностика професійної компетентності педагогічних працівників //Післядипломна освіта в Україні. – 2005. – №1. – С.52 – 57.